

Abdullah Öcalan – najślynniejszy więzień polityczny w Turcji

Jakub Katulski

4 grudnia 2020

Jednym z najsłynniejszych więźniów politycznych na świecie zdecydowanie jest Abdullah Öcalan – założyciel Partii Pracujących Kurdystanu, która od niemal czterdziestu lat działa na rzecz poprawy kurdyjskich warunków życia w Turcji i walczy o niepodległość. Przybliżamy Wam dzisiaj jego życiorys!

Apo, jak nazywają Öcalana Kurdowie (“apo” to “wujek” po kurdyjsku) urodził się w Ömerli, niewielkiej wiosce we wschodniej tureckiej prowincji Urfa. Choć akt urodzenia podaje, że Öcalan urodził się w kwietniu 1948 roku to prawdziwa data jego narodzin nie jest do końca znana. Możliwe, że urodził się nawet w roku 1946. Rodzina Öcalana była uboga co, jak sam później przyznawał, nauczyło go dbania o siebie i walki z niesprawiedliwością. Choć ojciec Kurdem to w domu mówiono po turecku. Z tego powodu też Apo mówi o sobie, że „mówi po turecku, wydaje rozkazy po turecku i myśli po turecku”. Öcalan najprawdopodobniej nie znał kurdyjskiego jeszcze do lat dziewięćdziesiątych. Nie przeszkodziło mu to w zostaniu ikoną kurdyjskiej walki o niepodległość.

Początkowo Öcalan wcale nie miał być wojownikiem o prawa Kurdów. Kiedy ukończył szkołę podstawową próbował się zaciągnąć do tureckiej armii. Nie udało mu się zdać egzaminów wstępnych i musiał poszukać dla siebie innej drogi. Przeniósł się więc do tureckiej stolicy i rozpoczął naukę w liceum w roku 1966, gdzie zetknął się z innymi uczniami i organizacjami, zajmującymi się poprawą jakości życia we wschodniej części kraju. Po ukończeniu szkoły został członkiem Rewolucyjnego Ruchu Młodzieżowego (Dev-Genç – Devrimci Doğu Kültür Ocakları). Rozpoczął też studia prawnicze w Stambule, ale po roku przeniósł się do Ankarę by studiować politologię.

W 1972 został zatrzymany za udział w studenckich protestach i osadzony na kilka miesięcy w tureckim więzieniu. Po odzyskaniu wolności dalej działał w organizacjach politycznych i trzy lata później opublikował (wspólnie z innymi działaczami) broszurę, która wytyczała kierunki zbrojnej kurdyjskiej rewolucji. Autorzy broszury zdecydowali, że muszą uzyskać szerokie poparcie w tureckim Kurdystanie, choć początkowo ich pomysł wcale nie cieszył się popularnością. Rozpoczęli więc podróż po kurdyjskich wioskach, gdzie przedstawiali mieszkańcom swoje rozwiązania. Dzięki temu udało się Öcalanowi w 1978 założyć Partię Pracujących Kurdystanu (PKK). Krótco później musiał uciec do Syrii.

Przy wsparciu syryjskiego rządu Öcalan uruchomił obozy szkoleniowe dla kurdyjskich partyzantów w Libanie. Tam mężczyźni i kobiety otrzymywali niezbędny trening bojowy, ale też rozmawiali o kwestiach politycznych. Dzięki takiemu formowaniu kadr w 1984 roku PKK rozpoczęło zbrojny konflikt przeciwko tureckim siłom zbrojnym. W swoich atakach nie oszczędzali jednak także cywili, przez co PKK zostało uznane między innymi przez Unię Europejską, Stany Zjednoczone, oczywiście Turcję i inne kraje za organizację terrorystyczną. Zmusiło to Öcalana do rozpoczęcia rozmów z działającą w Iraku przeciwko Saddamowi Husseinowi Demokratyczną Partią Kurdystanu, by PKK miało nieograniczony dostęp do Irbilu.

W 1993 Turgut Özal, ówczesny prezydent Turcji rozpoczął negocjacje z Öcalanem za pośrednictwem Jalala Talabaniego, przywódcy innej kurdyjskiej formacji z Iraku – Unii Patriotycznej Kurdystanu. Obie strony zgodziły się na zawieszenie broni, które przerwała jednak śmierć Özala. Tureckie władze zdecydowały się nie kontynuować rozmów z Kur-

dami mówiąc, że nie negocjują z terrorystami. Öcalan miał w tym okresie mieszkać w Damaszku, gdzie w 1996 roku doszło do nieudanego zamachu na jego życie. Narastające w siłę naciski Turcji na syryjski rząd i groźby związane z syryjskim wsparciem udzielanym PKK zmusiły Öcalana do ucieczki, między innymi do Rosji, Włoch i Kenii. Tam właśnie został zatrzymany przez turecki wywiad 15 lutego 1999 roku.

Przewieziony został na turecką wyspę İmralı, gdzie rozpoczęto jego przesłuchania i proces, początkowo odmawiając mu prawa do kontaktu z prawnikami. Nawet gdy umożliwiono mu uzyskanie pomocy prawnej często spotkania były ograniczane lub odwoływane pod różnymi pretekstami. 29 czerwca skazano go na śmierć pod zarzutem zdrady stanu. Za Öcalanem wstawiło się Amnesty International, domagając się ponownego procesu z udziałem międzynarodowych obserwatorów. W styczniu następnego roku tureckie władze podjęły decyzję o zawieszeniu wykonania wyroku do czasu aż Europejski Trybunał Praw Człowieka rozpatrzy werdykt tureckiego sądu. Po zniesieniu kary śmierci w Turcji wyrok został zamieniony na karę dożywotniego pozbawienia wolności.

Przez długi czas Öcalan był jedynym więźniem na wyspie İmralı, choć do jego ochrony przydzielono ponad tysiąc tureckich żołnierzy. Jego apelacje były odrzucane i tureckie władze nie zgadzały się na powtórny proces. Dopiero w 2009 roku zaczęto umieszczać dodatkowych więźniów na wyspie, zastrzegając, że Öcalan będzie mógł się kontaktować z innymi osadzonymi jedynie przez 10 godzin w tygodniu. Między 2011 rokiem a 2019 Apo miał również zakaz kontaktu z prawnikami, mimo ponad siedmiuset wniosków, które składane były do tureckich sądów. Tureckie władze uważały, że Apo dalej wdawał polecenia PKK za pośrednictwem prawników. Dopiero w ubiegłym roku zakaz został zniesiony i w maju udało mu się spotkać z obrońcami. Po pojmaniu w 1999 roku Öcalan wezwał tureckich Kurdów do zakończenia walki zbrojnej i poszukiwania pokojowego rozwiązania konfliktu. Do dzisiaj nie udało się osiągnąć skutecznego porozumienia.

Anarcho-Biblioteka
Dobry pieróg to wywrotowy pieróg

Jakub Katulski
Abdullah Öcalan – najsłynniejszy więzień polityczny w Turcji
4 grudnia 2020

<https://stosunkowobliskiwischod.pl/abdullah-ocalan-najslynniejszy-wiezien-polityczny-w-turcji/>
Notka autora: Za konsultację dziękujemy serdecznie Aleksandrze Spancerskiej! Jej starsze teksty znajdziecie na naszym blogu a dzisiaj teksty Oli znajdziecie w Obserwatorze Międzynarodowym i Z Atatürkiem przez Turcję.
Notka stosunkowobliskiwischod.pl o autorze: Politolog, orientalista. Absolwent studiów bliskowschodnich Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zainteresowany w szczególności Lewantem, jego kuchnią, kulturą, literaturą i narodami. Specjalizuje się w relacjach Izraela z sąsiadami i Europą, ale jego zainteresowania sięgają też dalszych części świata.

pl.anarchistlibraries.net